

45
LISINSKI
1973-2018
ZA SVA VREMENA

LISINSKI
SUBOTOM
UVIJEK
LISINSKI
NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ!
18/19

KRALJEVSKI
CONCERTGEBOUW ORKESTAR
ISABELLE FAUST
violina
PHILIPPE HERREWEGHE
dirigent

Subota, 24. studenoga 2018. u 19.30 sati
Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

U izvedbi Beethovenove Uvertire *Egmont* sudjeluju **studenti Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu**, čime se ostvaruje ideja projekta *Side by Side* orkestra Concertgebouw: izvesti barem jedno djelo s orkestrom mladih zemlje članice Europske unije u kojoj gostuju.

Popis studenata Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu

VIOLINE I: Lara Rimac, Ozana Tikvica, Matej Mijalić, Marko Glogović, Ana Ivanov, Lucija Kanceljak

VIOLINE II: Ivo Martinović, Blaž Žagač, Fran Bobić, Luka Kojundžić, Jelena Knezović, Ema Kalšan

VIOLONČELA: Filip Vitko, Kristina Knežević, Marta Balenović, Filip Kojundžić

VIOLONČELA: Tonka Javorović, Lucija Pejković, Josip Boštjančić, Tonko Marković

KONTRABASI: Mihael Ros, Pavle Kladarin, Karlo Čeh

FLAUTA: Barbara Turk

OBOA: Marta Meštrović

KLARINET: Duje Stanić

FAGOT: Matko Smolčić

ROGOVI: Matea Majjić, Mijo Majjić

TRUBA: Peter Firšt

MEETS ZAGREB

MEETS EUROPE
SIDE BY SIDE

ROYAL CONCERTGEBOUW ORCHESTRA AMSTERDAM

Ludwig van Beethoven
Uvertira *Egmont*, op. 84

Ludwig van Beethoven
Koncert za violinu i orkestar u D-duru, op. 61
Allegro, ma non troppo
Larghetto
Rondo. Allegro

***

Robert Schumann
Druga simfonija u C-duru, op. 61
Sostenuto assai - Allegro, ma non troppo
Scherzo: Allegro vivace
Adagio espressivo
Allegro molto vivace

Poslije koncerta s umjetnicima razgovara Gordana Krpan.

Nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog
Za nakladnika: Dražen Sirišćević, ravnatelj
Producentica programa: Martina Vukšić
Urednica: Jelena Vuković
Autorica tekstova: Gordana Krpan
Lektorica: Rosanda Tometić
Oblikovanje i grafička priprema: Daniel Ille
Tisak: Stega tisak d.o.o.
Naklada: 620 primjeraka
Cijena: 20 kuna
www.lisinski.hr

ISABELLE FAUST

Isabelle Faust jedna je od najzanimljivijih violinistica na svjetskoj glazbenoj sceni. Publiku osvaja iznimnom sviračkom tehnikom i nepogrešivim glazbeničkim instinktom, što uz trajnu brigu o povijesnom kontekstu djela koja izvodi, čini njezine izvedbe duboko promišljenim, snažnima i iskrenima.

4

Rođena je u njemačkom gradu Esslingenu. Violinu je počela učiti s pet godina. Pozornost šire glazbene javnosti privukla je već s 15 godina, osvajanjem prve nagrade na Međunarodnom violinističkom natjecanju *Leopold Mozart* u Augsburgu (1987.). Šest godina poslije osvojila je prvu nagradu na Međunarodnom violinističkom natjecanju *Paganini* u Genovi. Taj joj je uspjeh otvorio vrata mnogih svjetskih koncertnih dvorana i priskrbio gostoprimstvo najuglednijih orkestrara. Godine 1996. preselila se u Pariz i ondje živjela devet godina. Za diskografsku kuću Harmonia Mundi objavila je 1997. prvi nosač zvuka s djelima Béle Bartóka – sonate za violinu solo i violinu i glasovir, s pijanisticom Ewom Kupiec. Od tada je objavila više od 40 kompaktnih ploča najraznovrsnijeg violinističkog repertoara, od baroka do suvremenosti, od djela za solo violinu, preko komornih ostvarenja do koncerata za violinu i orkestar. Često surađuje s ruskim pijanistom Aleksandrom Meljnikovim, a njihova snimka svih Beethovenovih sonata za glasovir i violinu godine 2012. dobila je najprestižnije diskografske nagrade – *Gramophone*, *Echo Klassik* i *Diapason d'Or*. S Meljnikovim je snimila i Brahmsove sonate za violinu i glasovir, zatim glasovirska trija Roberta Schumanna (u čijoj im se izvedbi pridružio violončelist Jean-Guihen Queyras), a ove godine snimili su i *Sonate za fortepiano i violinu* W. A. Mozarta. Snimka Mozartovih violinskih koncerata koju je ostvarila s ansamblom Il Giardino Armonico pod vodstvom Giovannija Antoninija godine 2017. također je dobila nagradu *Gramophone*. Tijekom 2018. objavila je četiri kompaktna diska. Uz spomenuta Mozartova djela, oni obuhvaćaju Bachove sonate za violinu i čembalo (uz čembalista Kristiana Bezuidenhouta), Schubertov *Oktet* te *Sonatu* Claudea Debussyja.

Repertoar Isabelle Faust iznimno je širok i obuhvaća djela od baroka do suvremene glazbe, a golemo muzikološko znanje pruža joj dubinski uvid u samu bit tih skladbi. Jednako uvjerljivo izvodi Bachove solo sonate i Schubertov oktet na baroknoj violini, kao i djela majstora 20. stoljeća, poput Oliviera Messiaena, Wenera Egka ili suvremenih skladatelja Györgya Kurtága i Jörga Widmanna. Posljednjih godina praisvela je više djela za violinu iz opusa Ondřeja Adámeka, Marca Stoppe, Oscara Strasnoya i Beata Furrera.

Često je surađivala s Claudiom Abbadam, pod čijim je dirigentskim vodstvom snimila nagrađivani album s violinskim koncertima Ludwiga van Beethovena i Albana Berga. Od 2016. redovita je gošća Komornog orkestra Mahler, čiji je osnivač bio Abbado. Često surađuje s Berlinskom filharmonijom i Bostonskim simfonijskim orkestrom te uglednim dirigentima kao što su sir John Eliot Gardiner, Philippe Herreweghe, Daniel Harding, Bernard Haitink i Andris Nelsons. Od 2004. Isabelle Faust predaje violinu na Visokoj školi za glazbu u Berlinu, gdje i živi. Svira na Stradivarijevoj violini iz 1704., poznatoj pod nazivom „Uspavana ljepotica“. Uz Kraljevski Concertgebouw orkestar nastupila je 2015. u Lucernu, kad je pod ravnanjem Daniela Hardinga izvela Mendelssohnov *Koncert za violinu i orkestar*.

PHILIPPE HERREWEGHE

Slavni belgijski dirigent **Philippe Herreweghe** u rodnom je Gentu studirao medicinu, a zatim i glazbu – glasovir kod Marcela Gazellea, orgulje kod Gabriëla Verschraegena i čembalo kod Johana Huysa. Diplomirao je godine 1975. Još tijekom studija počeo je dirigirati. Godine 1970. utemeljio je danas svjetski poznati ansambl *Collegium Vocale Gent*. Nikolaus Harnoncourt i Gustav Leonhardt zapazili su iznimnu nadarenost mladog dirigenta i pozvali ga da sa svojim ansamblom sudjeluje u snimanju svih Bachovih kantata. Herrewegheov nadahnut, povijesno obaviješten pristup baroknoj glazbi ubrzo je osvojio slušatelje diljem svijeta. Godine 1977. osnovao je ansambl u Parizu – *La Chapelle Royal*, koji se specijalizirao za izvođenje glazbe iz tzv. francuskog zlatnog doba. Od tada do danas Philippe Herreweghe osnovao je nekoliko ansambala koji su se posvetili proučavanju i izvođenju glazbe određenog razdoblja, od renesanse do suvremenih djela. Među njima je, primjerice, *Ensemble Vocale Européen* koji izvodi renesansnu polifoniju te *Orchestre des Champs-Élysées* koji na autentičnim glazbalima izvodi literaturu iz vremena glazbene klasike i romantike.

Tijekom duge karijere sa svojim je ansamblima Herreweghe ostvario vrhunske snimke glazbe različitih epoha – od Gesualdovih moteta, Bachove *Muke po Mateju*, *Mise u h-molu* i *Božićnog oratorija*, moteta francuskih autora Rameaua, Lullyja i Charpentiera, preko Mozartova, Fauréova i Brahmsova *Requiema*, zatim Mendelssohnovih oratorija *Elijah* i *Paulus*, do skladbi Mahlera, Stravinskog i *Pierrota Lunairea* Arnolda Schönberga. Kao gostujući dirigent često nastupa s mnogobrojnim vrhunskim ansamblima kao što su Orkestar iz doba prosvjetiteljstva, Concerto Köln, Ensemble Musique Oblique, Bečka filharmonija, The Orchestra of Saint Lukas iz New Yorka, Gewandhaus orkestar iz Leipziga te Berlinska filharmonija.

Philippe Herreweghe je umjetnički ravnatelj festivala *Collegium Vocale Crete Senesi* koji se održava svake godine u Toskani. Od 1998. je šef-dirigent Flamanske kraljevske filharmonije. Od 2006. svoja iskustva i znanja prenosi u nizu pomno osmišljenih događanja, projekata i radionica u sklopu Bachove akademije u Bruggeu.

Za svoj rad Philippe Herreweghe dobio je mnogobrojne nagrade i odlikovanja – godine 1990. europski ga je glazbeni tisak proglasio *Glazbenikom godine*, 1993. zajedno s ansamblom *Collegium Vocale Gent* postao je *Glazbeni ambasador Flandrije*, godinu dana poslije ponio je titulu *Officier des Arts et des Lettres*, 1997. primio je počasni doktorat Sveučilišta u Louvainu, 2003. dodijeljen mu je naslov *Viteza Legije časti*, 2010. Bachova medalja grada Leipziga, a 2017. počasni doktorat Sveučilišta u Gentu. S amsterdamskim Kraljevskim Concertgebouw orkestrom Philippe Herreweghe je 2014. izveo Bachovu *Muku po Mateju*, a 2017. *Misu u h-molu*.

KRALJEVSKI CONCERTGEBOUW ORKESTAR

Amsterdamski **Kraljevski Concertgebouw orkestar** jedan je od najboljih orkestara na svijetu, koji uvijek iznova zadivljuje kvalitetom zvuka. Svaka dionica Orkestra brižno je njegovana i zvučno oblikovana, pa su tako gudači poznati po svojem baršunastom zvuku, limeni puhači po zlatnom, a drveni puhači po izrazito osobnom zvuku. Iznimna akustika dvorane Concertgebouw ima važnu ulogu u oblikovanju jedinstvenog zvuka toga orkestra i možemo reći da u Velikoj dvorani (koja ima 1974 sjedala) ni jedan drugi orkestar ne zvuči kao Kraljevski Concertgebouw orkestar. Jednako je važna kvaliteta svakog glazbenika u orkestru, kao i snažni impulsi koje Orkestar prima od svojih šefova-dirigenata, kojih je od osnutka Orkestra godine 1888. bilo samo sedam. Od rujna 2016. šef-dirigent Orkestra je Daniele Gatti. Tijekom povijesti tu su prestižnu titulu nosili Willem Kes (šef-dirigent od 1888. do 1895.), Joseph Willem Mengelberg (1895. - 1945.), Eduard van Beinum (1945. - 1959.), Bernard Haitink (1961. - 1988.), Riccardo Chailly (1988. - 2004.) i Mariss Jansons

(2004. - 2015.). Ugledni skladatelji i dirigenti poput Gustava Mahlera, Richarda Straussa i Igora Stravinskog u više su navrata ravnali Orkestrom. Ta se praksa nastavlja i danas, redovitim suradnjama sa suvremenim skladateljima (John Adams, George Benjamin, Tan Dun i Thomas Adès). Orkestar je sastavljen od 120 svirača koji potječu iz dvadesetak zemalja svijeta. Unatoč velikom broju glazbenika, Orkestar je organiziran poput komornog ansambla u pogledu suradnje, međusobnog slušanja i komunikacije, što zahtijeva vrhunsku kvalitetu i posvećenost svakog člana.

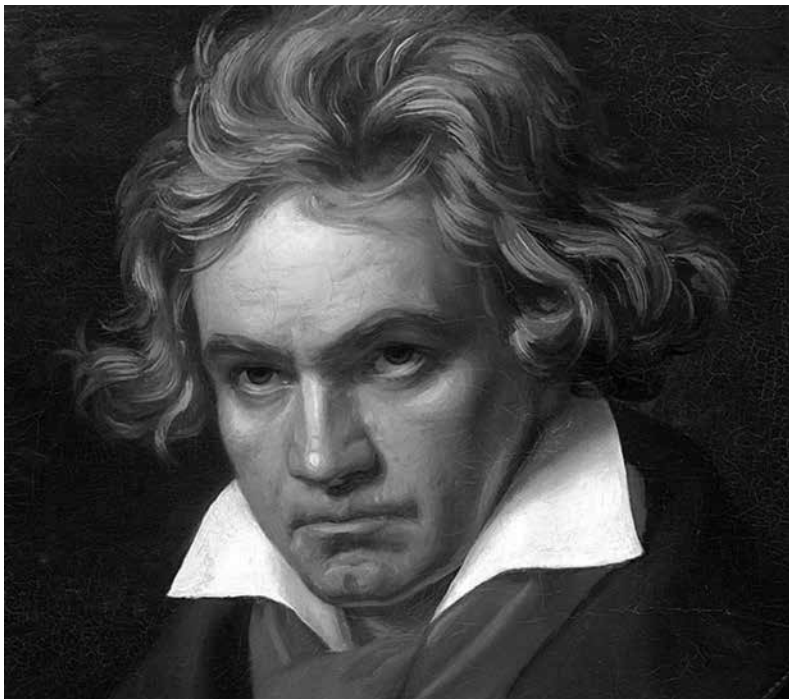
Orkestar u svojoj dvorani u Amsterdamu godišnje izvede oko 90 koncerata, a gotovo 40 koncerata godišnje svira u najpoznatijim koncertnim dvoranama svijeta. Zahvaljujući redovitim televizijskim i radijskim prijenosima i snimanjima koncerata, publika do koje dopiru izvedbe Orkestra u neprestanom je porastu. Do sada je amsterdamski Kraljevski Concertgebouw orkestar snimio više od 1100 nosača zvuka (LP, CD, DVD), među kojima su mnogi dobili ugledne međunarodne nagrade i priznanja. Od 2004. godine Orkestar ima i vlastitu izdavačku kuću, RCO Live. Uz to, RCO akademija ustrajno i s puno uspjeha radi na edukaciji i potpori mladih orkestralnih glazbenika.

Godine 2013., u povodu proslave 125. obljetnice postojanja, Orkestar je krenuo na svjetsku turneju i nastupio na šest kontinenata u samo jednoj godini. Od 2016. do 2018. u sklopu projekta *RCO meets Europe* nastupit će u svih 28 članica Europske unije. U svakoj od tih zemalja bar će jedno djelo izvesti u suradnji s lokalnim mladim glazbenicima u sklopu projekta *Side by side*. Na večerašnjem koncertu u izvedbi Beethovenove *Uvertire Egmont* sudjeluje 30 studenata Muzičke akademije u Zagrebu.

Kraljevski Concertgebouw orkestar i mo. Daniel Harding
na svojem prvom zagrebačkom gostovanju
u sklopu ciklusa *Lisinski subotom*, 6. listopada 2009.
u Maloj dvorani Doma sportova

Vjerujući u humanističko poslanje umjetnosti, u glazbu kao vrhunski iskaz ljudske kreativnosti koja je sposobna uzvisiti duh do plemenitog i božanskog, **Ludwig van Beethoven** (1770. – 1827.) uspostavio je načela koja su duboko utkana u razvoj europske kulture. Svoj je opus stvarao vođen uzvišenim ciljevima, što je u konačnici dovelo do preoblikovanja i rastakanja naslijeđenih modela, do novih sadržaja, dimenzija, značenja, dramatskih tenzija i psiholoških efekata same glazbe. Bio je snažna osobnost, izrazito kritičan prema strogim društvenim konvencijama svojega vremena, zagovornik umjetničkog individualizma, slobode mišljenja i izražavanja. Iako ga stilski svrstavamo u razdoblje tzv. bečke klasike, bio je donositelj novih ideja na kojima počiva estetika i svjetonazor glazbenog romantizma, a te su ideje bitno utjecale na preobrazbu europskoga kulturnog života na prijelomu 18. i 19. stoljeća. Beethovenovo podrijetlo bilo je skromno. Rođen je u Bonnu u glazbeničkoj obitelji (djed mu je bio dvorski dirigent, a otac pjevač) koja se često borila s materijalnom oskudicom. Otac ga je rano podvrgnuo strogoj glazbenoj naobrazbi, s namjerom da od njega stvori čudo od djeteta. Iako je Ludwig brzo napredovao, očeve ambicije nisu ostvarene. No već s jedanaest godina zarađivao je za život kao čembalist, dvorski orguljaš, a poslije i kao violist u orkestru. Majčina smrt odgodila je planirani odlazak u Beč i u austrijsku je prijestolnicu stigao godinu dana poslije Mozartove smrti, 1792. Ugled je isprva stekao kao pijanist, poznat po iznimnoj vještini oblikovanja briljantnih glasovirskih improvizacija.

Prva je djela objavio nakon dvije godine intenzivnog učenja, a u iduća tri i pol desetljeća stvorio je opus goleme umjetničke i kreativne snage. Bio je ponajprije instrumentalni skladatelj, čiji je interes posebno usmjeren prema nekoliko glazbenih vrsta, kao što su simfonije, gudački kvarteti, koncerti, sonate za glasovir te sonate za violinu i glasovir. U tom impozantnom opusu nalazimo i jedanaest uvertira, među kojima su najpoznatije *Egmont*, *Coriolan* i *Leonora*.

Uvertira *Egmont*, skladana 1810., dio je Beethovenove glazbe za istoimenu Goetheovu tragediju. Godine 1813. u Leipziškom glazbenom tjedniku *Allgemeine Musikalische Zeitung* E. T. A. Hoffmann je između ostalog napisao: „Velika je radost svjedočiti suradnji dvojice velikih majstora u stvaranju sjajnog djela, poglavito kad njime udovolje svim zahtjevima vrsnog poznavatelja...“ Glumica Marianne von Willemer (koja je slavnom književniku bila nadahnuće za više pjesama) pisala je Goetheu godine 1821.: „Isti onaj duh koji prebiva u tvojim riječima, dao je život Beethovenovoj glazbi.“ Sam je Goethe izjavio da je Beethoven razumio i shvatio bit njegove drame „čudesnim genijem“. U svojem prvom pismu Goetheu (12. travnja 1811.), Beethoven je napisao: „Tog slavnog Egmonta, opisanog s toliko topline, kroz Vaše sam djelo promislio, osjetio i oživio glazbom.“ Uvertiru *Egmont* često nazivaju *Eroicom* među uvertirama, ponajprije zbog preciznog motivičkog razvoja i snažnog zvuka orkestra pojačanog s četiri roga. U njoj je oslikana junačka borba nizozemskog vojskovođe Egmonta protiv španjolskih osvajača. Polagani uvod i briljantnu *codu* povezuje središnji *Allegro* u sonatnoj formi. Egmontova smrt (kako se razaznaje iz uvertire) nije bila uzaludna. Veličanstvena završnica slavi pobjedu i oslobođenje te veliča Egmonta kao simbol borbe naroda za slobodu.

U Beethovenovu koncertantnom opusu najbrojniji su koncerti za glasovir (pet), a jedan je posvetio glasovirskom triju (violini, violončelu i glasoviru) uz orkestar. Iako je violina u Beethovenovo vrijeme bila vrlo popularno glazbalo, skladatelj je za nju napisao samo jedan koncert. Ne samo na području koncerata nego i ostalih djela (npr. simfonija) kod Beethovena je zamjetna količinska redukcija, posebice u usporedbi s razdobljem baroka. Vivaldi je primjerice skladao oko 250 koncerata za violinu, ali Mozart samo pet, a Haydn četiri. Zanimljivo je da je tek pokoji skladatelj poslije Beethovena nadmašio njegov broj od devet simfonija, a mnogi su skladali samo jedan koncert za violinu i orkestar – Schumann, Čajkovski, Brahms, Dvořák, Sibelius, Nielsen, Barber, Stravinski ili Berg. Manji broj djela blisko je povezan s Beethovenovim stajalištem o umjetničkom djelu kao samosvojnom, jedinstvenom i neponovljivom ostvarenju u kojemu je sadržana bit umjetnikova poslanja.

Koncert za violinu i orkestar u D-duru, op. 61 Beethoven je skladao 1806., na vrhuncu svojega kreativnog razvoja, odnosno razdoblja poznatog kao druga ili „herojska“ faza njegova stvaralaštva. Koncertu su prethodila majstorska ostvarenja poput *Treće simfonije* (1803.), *Četvrtoga koncerta za glasovir i orkestar* (1806.), *Waldstein sonate* (1804.) ili *Appassionata* (1805.). *Koncert za violinu* nastavlja i okrunjuje

taj niz remek-djela. Formom koncerta Beethoven se bavio još samo jedanput, skladajući *Peti glasovirski koncert* (1809.). Violinu kao solističko glazbalo prije nastanka koncerta rabio je rijetko; skladao je naime dvije romance za violinu i orkestar, a 1804. već spomenuti trostruki koncert. Beethovenov *Koncert za violinu i orkestar*, čija izvedba traje oko 45 minuta, jedan je od prvih violinskih koncerata takvog opsega. Njegov je nastanak vezan uz Franza Clementa, violinskog virtuozu deset godina mlađeg od skladatelja. Beethoven ga je prvi put čuo kad je Clementu bilo 14 godina, a zatim su se ponovno sreli 1805., kad je na istom koncertu praižvedena Beethovenova *Eroica* i jedan od Clementovih violinskih koncerata. Poznavatelji Clementova opusa navode da je uzor svojih koncerata pronašao u Beethovenovim koncertima za glasovir i orkestar, ali i to da je opseg Clementova djela (gotovo 40 minuta) bio uzor Beethovenu. Clement je u to vrijeme bio umjetnički ravnatelj Theatera an der Wien i naručio je koncert koji bi izveo uoči Božića. Iako danas Beethovenov koncert smatramo vrhuncem violinističke literature, praižvedba nije bila obećavajuća. Beethoven je partituru dovršio samo dva dana prije prve izvedbe u Beču, 23. prosinca 1806. pa vremena za vježbanje gotovo nije ni bilo. Iako je Clement bio poznat kao glazbenik fantastičnih sposobnosti i memorije, bio je ozlojeđen neurednim rukopisom i kasnim dovršetkom djela, zbog čega se, prema vlastitom mišljenju, publici nije mogao predstaviti u punom sjaju. Zato je izvedbu dopunio svojim virtuoznim skladbama izvedenim na jednoj žici i na violini okrenutoj naopako, a ne zna se točno je li te majstorije izveo poslije Beethovenova koncerta ili čak između stavaka skladbe. Kritika je pohvalila solista, ali ne i Beethovenov koncert. Za skladateljeva života djelo u Beču više nije izvedeno, a izvan Beča vrlo rijetko i ne s većim uspjehom. Čini se da je pravu premijeru *Koncert* doživio tek 1844. u Londonu, kad ga je izveo Joseph Joachim, tada trinaestogodišnji virtuoz, uz Orkestar filharmonijskog društva pod ravnanjem Felixa Mendelssohna. Bio je to početak kontinuiranog izvođenja toga djela, koje do danas nije prekinuto. Njegovom je izvedbom u više navrata ravnao i Robert Schumann.

Koncert je oblikovan prema klasičnom trostavlačnom modelu koji je utvrdio Mozart, no obiluje inovativnim gestama, pa ga često nazivaju tihim revolucionarom. To je jedno od rijetkih Beethovenovih djela koje otkriva njegovu lirsku narav bez zadržke i sumnji, bez unutarnjih previranja i mračnih misli. Harmonijski i ini kontrasti stvaraju dramske zaplete, ali netaknutim ostavljaju dojam uzvišenog sklada i ljepote. Prvi je stavak (traje 25 minuta) među najduljima u Beethovenovu opusu. Koncert počinje tihim udarcima timpana, što je prilično neobično, to više što poslije postaje jasno da iz tog motiva izrasta cijeli karakter stavka. Orkestar donosi teme sonatnog stavka, a violina, koja nastupa poslije, kao da komentira te teme, improvizirajući iznad orkestra. Drugi stavak, iznimno melodiozan i lirskog ugođaja, oblikovan je kao varijacije na temu. Iznenađni akordi u orkestru vode izravno u treći stavak, što je također bila inovacija u ono doba. Uzbudljiv i virtuozan sonatni rondo priziva folklornu melodiju plesnog ritma. Beethoven je partituru posvetio prijatelju iz djetinjstva, Stephanu von Breuningu. Na narudžbu

pijanista i skladatelja Muzija Clementija ostvario je inačicu koncerta za glasovir i orkestar, preradivši dionicu violine. Zanimljivo je da je za tu inačicu ispisao kadencu u kojoj uz glasovir sudjeluju i timpani. Budući da u izvornoj verziji kadenca nije zapisana, pobornici autentičnih izvedbi glasovirsku su kadencu prilagodili violini te je također izvode s timpanima.

Koncert za violinu i orkestar jedno je od najsugestivnijih Beethovenovih djela, a zvuk violine u njemu često nazivaju instrumentalnim belkantom. Zbog strukture i ljepote, subjektivan dojam protoka vremena nikako ne odaje da se radi o jednome od najopsežnijih koncertantnih djela.

Razdoblje glazbene romantike koje je Beethoven najavio svojim idejama, zaživjelo je u opusima skladatelja sljedećeg naraštaja, među kojima je bio i **Robert Schumann** (1810. - 1856.). Kontinuitet glazbenog razvoja brižno njegovan u opusima bečkih klasičara postupno se rastače i posustaje pred neposrednim glazbenim izričajem trenutka, pred ljepotom malih formi, čarom melankolije, glazbenim prikazom najsuptilnijih osjećaja, ali i snažnih ekspresija izazvanih izvanglazbenim poticajima. Romantični umjetnici teže povezivanju različitih rodova umjetnosti, posebice glazbe i književnosti, odnosno glazbe i poezije. Upravo su književnost i glazba bile najsnažnije silnice koje su oblikovale duh i karakter mladog Roberta Schumanna. Odrastao je u Zwickau u obitelji izdavača i prodavača knjiga, pa su mu knjige i

glasovir zaokupljali misli od najranijih dana. Nevoljko je studirao pravo u Leipzigu i Heidelbergu, ali je s puno žara proučavao djela Bacha i Beethovena te odlazio na satove kod uglednog leipziškog glasovirskog pedagoga Friedricha Wiecka (oca njegove buduće supruge Clare). Snove o pijanističkoj karijeri morao je napustiti nakon trajne ozljede ruke koju je uzrokovao agresivnim metodama vježbanja u želji da poveća pokretljivost četvrtog prsta. Stasao je u iznimnog skladatelja i pronicavoga glazbenog pisca. Godine 1834. pokrenuo je časopis *Neue Zeitschrift für Musik*. Oštro napadajući prevlast salonske glazbe i ispraznog virtuoiziteta koji kvari ukus publike, te znalački prepoznavajući djela istinskih glazbenih vrijednosti (poput Beethovenovih, Schubertovih, Chopinovih ili Berliozovih), Schumann je profilirao časopis u pravo žarište naprednih glazbenih ideja. Najplodnije, a kako je sam isticao, i najsretnije razdoblje njegova života bile su prve godine braka s Clarom Wieck (Schumann) koja mu je kao vrsna pijanistica i skladateljica bila velika potpora i nadahnuće. No Schumann je bio lošeg zdravlja, patio je od depresija, nesаница i živčane rastrojenosti. Poslije pokušaja samoubojstva, posljednje godine života proveo je u sanatoriju pokraj Bonna, gdje je umro u dobi od samo 46 godina.

Glazbeni svijet Roberta Schumanna izvire iz glasovirskog sloga. Svoj je prepoznatljiv stil potpuno razvio još u ranim skladbama povjerenim (do opusa 23, odnosno do 1840. godine) isključivo glasoviru. Uz glasovirske minijature, solo pjesme (*Lied*) trajno su bile u središtu njegova skladateljskog interesa i na tim je područjima ostvario vrhunske rezultate, djela puna novih ideja, romantičnog nadahnuća i poetskoga duha. Postupno je širio krug svojega skladateljskog iskaza na komornu, simfonijsku i scensku glazbu. Simfoniji ga je zasigurno privukao bogat glazbeni život Leipziga, odnosno vrstan Gewandhaus orkestar koji je pod vodstvom Felixa Mendelssohna izvodio pomno odabrana djela, zatim snažna suprugina potpora i vjera u snagu njegova nadahnuća, kao i činjenica da je za boravka u Beču potkraj tridesetih godina 19. stoljeća u Schubertovoj ostavštini pronašao dotad nepoznat rukopis *Velike simfonije u C-duru*. Samo nekoliko mjeseci poslije *Velika simfonija* izvedena je u Leipzigu pod Mendelssohnovim vodstvom, a dvije godine nakon toga (1841.) Mendelssohn je predstavio i Schumannovu *Prvu simfoniju*.

Iako nadahnut Schubertom, Beethoven je Schumannu bio uzor na području orkestralnog stvaralaštva, odnosno simfonija, koje je stvarao u skladu sa zasadama bečke klasike. Poslije dviju nedovršenih simfonija, čije je partiture uništio, Schumann je skladao niz od četiri simfonije od 1841. do 1851. godine. Posljednja među njima (op. 120) u prvoj je inačici nastala godine 1841. (neposredno nakon prve *Proljetne simfonije*), ali je poslije prerađena, te je zbog činjenice da je konačan izgled dobila 1851. godine, nazvana *Četvrtom simfonijom*. Sve one nose snažan biljeg skladateljeva unutarnjeg života, mnogo emocija i duševnih raspoloženja kojima je bio sklon u doba njihova nastajanja. Stoga *Prva*, a djelomice i *Četvrta simfonija*, nastale u prvim godinama

braka i, kako je sam Schumann rekao, u „najsretnijim danima mog života“, odišu vedrinom i radošću. *Treća* (s podnaslovom *Rajnska*) skladateljeva je himna prirodi i očaravajućem rajnskom pejzažu koji je upijao za boravka u Düsseldorfu. Za razliku od tih simfonija, *Druga simfonija u C-duru, op. 61* puna je potresne dramatičke uzrokovane skladateljevom borbom s uznapredovalom živčanom rastrojenošću. Sve simfonije oblikovane su unutar klasične četverostavačne formalne strukture (osim *Treće* kojoj je dodan jedan programni stavak), no njihova unutarnja glazbena građa upućuje na udaljšavanje od naslijeđenog modela. Tematska građa pretežito je lirska, zanemareno je tematsko kontrastiranje, a cijeli glazbeni razvoj teži postizanju jedinstvene cjeline. To je načelo prisutno i u *Drugoj simfoniji*, koju je Gewandhaus orkestar pod Mendelssohnovim vodstvom praisveo u Leipzigu 5. studenoga 1846. Radeći na njoj, Schumann se oporavljao od posljedica živčanog sloma i žalio se na neprestano „zujanje“ u ušima. U jednom je pismu prvi stavak opisao kao „pun borbe... hirovit i svojeglav“ te ustvrdio da se „tek u posljednjem stavku počeo osjećati bolje“. Simfonija nosi biljeg skladateljve unutarnje borbe, što se razaznaje u opsesivnim ritamskim kretanjima prvog stavka, u grozničavosti *Scherza*, mračnom raspoloženju prekrasnog *Adagija*, čija se tema oslanja na glazbenu misao iz Bachove *Muzičke žrtve*, te napokon u teško izvojevanoj pobjedi koju donosi *Finale*. Iako je dispozicija stavaka klasična, Schumann ih oblikuje u istom tonalitetu (C-duru) i teži njihovu tematskom povezivanju, što je vrlo napredan skladateljski postupak s dalekosežnim posljedicama. Tako se motiv iz uvoda simfonije (s uzlaznom kvintom) provlači poput sudbinskog motiva kroz sve njezine dijelove. Iz pratnje tog motiva razvija se građa za *Scherzo*, a odjek nadahnute melodije *Adagija* čuje se u drugoj temi *Finala*. Uz to, posljednji stavak sadrži i svojevrstan Schumannov *homage* Beethovenu, u citatu melodije koju donosi oboa, a potječe iz posljednje pjesme Beethovenova ciklusa *Udaljšenoj dragoj*. Izražajno snažna, poput emotivne oluje, simfonija u posljednjem stavku donosi svojevrstnu apoteozu. Ipak, njezin emotivni vrhunac ostvaren je u jedinom simfonijskom *Adagiu* koji je Schumann skladao.

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE

LA KONCERTNA DVORANA
VATROSLAVA LISINSKOG

FURA

7.12.2018. DELS

BAUS

FREE BACH 212

45 LISINSKI
1973-2018
ZA SVA VREMENA

DAN DVORANE

ALJOŠA
JURINIĆ
glasovir

28. prosinca 2018.

Uoči svečane proslave **Dana Dvorane**, u povodu njezina 45. rođendana, koji će biti u znaku "glazbi svijeta", zagrebački hram kulture ugostit će vrhunskog mladog hrvatskog pijanista **Aljošu Jurinića**. Njega redovito prati oduševljenje domaće i inozemne publike i atmosfera koju treba zahvaliti umjetničkoj veličini, ali i jednostavnosti i profinjenosti njegova duha. Pobjednik je uglednog pijanističkog Natjecanja *Robert Schumann* u skladateljevu rodnom Zwickauu 2012. i prvi pijanist iz Hrvatske i ovoga dijela svijeta koji se uspio plasirati u finale najvećeg i najprestižnijeg pijanističkog natjecanja, onog *Chopinova* u Varšavi, 2015. Ali Aljoša Jurinić ne spava na lovorikama; nakon *Schumann*a i *Chopina*, bio je laureat i velikog i zahtjevnog Natjecanja Kraljice Elizabete u Bruxellesu. Nastupa solistički i uz pratnju orkestra u zemlji i brojnim europskim državama te na festivalima. U Londonu je prvi put nastupio 2007., a u veljači 2015. održao je svoj prvi recital u njujorškom Carnegie Hallu.

SPEKTAKL

MISTIČNO, TJELESNO, PROVOKATIVNO!

Grad
Zagreb

 otpbanka

 INA

AUTOWILL
Vaš OPEL partner

ZAGREB
moj grad

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCENJIVIM DOŽIVLJAJI | INVALUABLE EXPERIENCE